

СПЕЦИФІЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ У СУЧАСНИХ ЗВО В УКРАЇНІ: ОЧИМА СТУДЕНТІВ

Вступ. Відповідно до імплементації чинного Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.) процеси гуманізації та гуманітаризації освіти, які наразі активізуються в Україні, вимагають врахування індивідуальних інтересів та особистісних запитів майбутніх фахівців. Однак, чи знають випускники, які професійні компетентності є провідними на певній посаді, чи збігаються їхні професійні інтереси із запитами сучасного ринку праці, чи, наприклад, які саме специфічні принципи викладання психології у сучасних ЗВО [1; 2; 3].

Виклад основного матеріалу. У жовтні 2018 р. нами було проведено одне із аудиторних занять із навчального курсу «Методика викладання психології» на четвертому курсі бакалаврату НаУКМА, на якому студенткам та студентам було запропоновано виконати такі завдання:

- 1) працюючи командою (5-7 осіб), сформулювати за 10-15 хвилин специфічні принципи викладання психології (5-7 позицій) у сучасних вітчизняних ЗВО;
- 2) протягом 1-3 хвилин усно презентувати сформульовані командою принципи;
- 3) логічно обґрунтувати та послідовно аргументувати, пояснюючи їхній зміст;

Ми не маємо змоги навести всі п'ять чи сім положень чотирьох команд, наведемо лише деякі типові та нетипові, цікаві, оригінальні, на нашу думку, положення.

Типові специфічні принципи викладання психології *очима студентів:*

- 1) науковість (відповідність сучасному стану психологічних теорій, проблем);

- 2) практичність (можливість за допомогою теоретичних положень провести адекватний аналіз життєвих фактів, феноменів, психологічних процесів);
- 3) наукові зв'язки (обов'язковість доцільного поєднання змісту психологічних теорій із змістом споріднених та неспоріднених наук);
- 4) об'єктивність (створення умов неупередженого ставлення до кожного);
- 5) врахування вікових та індивідуальних особливостей тих, хто вчиться;
- 6) принцип поєднання у сприйнятті різних каналів інформації;
- 7) принцип формування професійних компетентностей.

Цікаві специфічні принципи викладання психології **очима студентів.**

- 1) мотивація до навчання з боку викладачів (викладачі повинні спиратися на власний професійний досвід, на сучасні психологічні практики та на сучасні психологічні технології, щоб зацікавити);
- 2) ефективність навчання (слід враховувати професійну направленість тих, хто вчиться; викладачі повинні постійно спонукати до вивчення студентом/студенткою власного життєвого досвіду з метою самостійного професійного та інших видів особистісного зростання);
- 3) науковість та об'єктивність (рівнозначність у викладі різних психологічних теорій, провідна вимога - викладати сучасний контент психологічної науки та психологічної практичної діяльності);
- 4) емоційність (емоційність у викладанні; доброзичливість викладача, його емпатійність; прояв асертивності, забезпечення позитивної психологічної атмосфери; створення умов для дискусії, рівноправного діалогу; інклюзивність);

5) оригінальність (різноманітність викладання, використання сучасних педагогічних технологій, не зводити усе навчання тільки до «лекція-семінар-практичне»);

6) рівновага раціональності та емоційності (при поясненні нового логічно структурувати матеріалу, за допомогою прикладів конкретизувати подачу змісту, обґрунтовувати власне ставлення до теоретичних положень, указувати оціночні судження щодо практичного застосування цих положень);

7) принцип поваги до індивідуальних та культурних цінностей тих, хто вчиться.

Беручи до уваги те, що в спискові запропонованих джерел до семінарського заняття нами свідомо не було внесено навчального посібника Інни Гуляс[1], то у другій частині семінару ми аналізували, порівнювали, дискутували із положеннями висунутими цієї авторкою. За І. А. Гуляс:

«Специфічні принципи викладання психології:

- принцип мотиваційної готовності аудиторії (формування інтересу до занять);
- принцип розвитку (...створення оптимальної зони найближчого її [самосвідомості] розвитку, ...необхідність єдиного процесу саморозвитку психолога й учнів);
- принцип суб'єктності (лише у випадку розвитку суб'єктності учень виявляється здатним стати творцем власного унікального світу...);
- принцип психологізації (...використання наукових психологічних знань, донесених через систему образних уявлень, у якості засобу аналізу власного досвіду учнів, оцінки себе та власних можливостей, поглиблення, формування ефективної саморегуляції);

- принцип подійності (...лише в тому випадку, коли кожне заняття стає подією і для кожного учня, і для психолога, воно реалізує свій розвивальний і психокорекційний потенціал);
- принцип психологічної безпеки (...психолог має потурбуватися про те, щоб «біль самопізнання» не виявився для них руйнівним, травмуючим; ...відповідати відомій заповіді «не нашкодь»») [1, с. 32-33.]

Висновки та підсумки. При порівнянні бачення специфічних принципів викладання психології у сучасних ЗВО очима досвідчених викладачів та очима вітчизняних студентів наявні певні розбіжності. Останні потребують додаткових досліджень та впровадження сучасних педагогічних технологій.

Усі команди впоралися із завданнями, проведене семінарське сприяло активізації навчальної діяльності. У майбутньому оцінювання кожної команди буде спиратись на таблиці балів, які використовуються на шашкових чи на шахових турнірах.

Виходячи із принципів академічної доброчесності, авторка цих тез отримала усний дозвіл на оприлюднення положень, розроблених студентками та студентами.

Список використаних джерел:

1. Бойко-Бузиль Ю. Ю. Методика викладання психології у вищій школі / Ю. Ю. Бойко-Бузиль, С. Л. Горбаченко та інш. – Київ : Атіка, 2012. – 272 с.
2. Гуляс І. А. Методика викладання психології : [навчальний посібник] / І. А. Гуляс. – Київ : Видавництво «Людмила», 2018. – 404 с.
3. Жуков С. М., Самойлов В. В. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах / С. М. Жуков, В. В. Самойлов. – Артемівськ : ДонУЕП, 2015. – 435 с.